

NOMINERAD • Sidorna 42–65

AOCM – de föräldralösas

– Är det någon som ser honom? Det är bara Naphtal kvar nu, alla andra i familjen är dödade. Hittar ni honom så döda honom också!

Naphtal håller andan. Han ligger i floden bara några meter från männen ...

Det här hände i Rwanda 1994, då minst 800 000 människor mördades på 100 dagar. 300 000 av dem var barn, och 100 000 barn blev föräldralösa efter folkmordet.

Naphtal Ahishakiye förlorade hela sin familj: mamma, pappa och fyra bröder. När Naphtal låg där i floden, kunde han inte ana att han en dag skulle starta AOCM,

L'Association des Orphelins Chefs de Ménages (Organisationen för föräldralösa familjer). En organisation som

skulle nomineras till WCPRC, för sin kamp att ge 6 000 av de föräldralösa barnen i Rwanda ett bättre liv ...

VARFÖR NOMINERAS AOCM?

AOCM nomineras till WCPRC 2006 för att man kämpar för de barn och ungdomar vars föräldrar dödades i folkmordet i Rwanda 1994. AOCM består enbart av unga som förlorade sina föräldrar i folkmordet, och tillsammans försöker de nu hjälpa sig själva till ett bättre liv. De vill vara som en familj där man bryr sig om varandra. Trots att de allra flesta i AOCM lever i stor fattigdom hjälper man varandra med mat, kläder, tak över huvudet, nya familjer, tillgång till sjukvård och skolgång. Och viktigast av allt: man ger varandra vänskap och kärlek. Över

6 000 föräldralösa barn och ungdomar får en chans till ett bättre liv genom AOCM. Unga som annars skulle kunna hamna i ett liv på gatan med droger, våld, kriminalitet och prostitution. AOCM för de föräldralösas talan i Rwanda, genom att ständigt påminna regeringen och olika organisationer om att de föräldralösa finns.

organisation

Naphtal har bara näsan ovanför vattenytan. Han klamrar sig fast i rötterna som växer på botten. Han är livrädd. Hjärtat slår så hårt att han tror att det ska sprängas. Först flera timmar senare, när det är mörkt, vågar han sig upp ur vattnet. Männen har gått, men han vet att de kommer att komma tillbaka och leta efter honom så fort det blir ljusare. Han vilar en liten stund, men sedan glider han ner i vattnet igen. Tankarna virvlar runt i hans huvud. Hela hans familj är död, och allt har gått så fort...

Kackerlackor

Några dagar tidigare hade hela familjen suttit och lyssnat på radio. Precis som så många gånger den senaste tiden, sa radiorösten att alla

som tillhörde tutsifolket var Rwandas fiender. Den sa också att hutufolket skulle vara beredda att försvara sig med vapen, och att tutsierna var falska som ormar och smutsiga som kackerlackor. Hutuerna måste göra sig av med skadedjuren.

Naphtals pappa sa att regeringen stödde radiostationen. Eftersom Naphtals familj var tutsier blev de alltid oroadade när de lyssnade. Men den här morgonen blev de extra oroliga. På radion berättades att presidenten hade dött i en flygplansolycka. Planet hade störtat när han var på väg hem från ett möte i Tanzania med RPF (Rwandiska Patriotiska Fronten), som legat i krig med Rwandas regering sedan 1990.

RPF ville få bort regeringen och sa att de ville skapa ett land för både hutuer och tutsier. Nu när presidenten var död, kunde de hutuer som inte ville ha fred med RPF eller dela makten med tutsierna i Rwanda, göra som de ville.

– Nu är det slut. Hutuerna kommer att börja döda oss. Vi måste gömma oss ute i skogen, och alla måste hitta ett eget gömställe, sa Naphtals pappa.

Dödade familjen

Några dagar efter att familjen gömt sig, kom en grupp beväpnade män till deras hem. De slog sönder huset, högg ner bananträden, slet upp manioken och potatisen ur jorden, och förstörde åkrarna. De stal familjens getter och kor. Naphtal såg allt från sitt gömställe, och han såg att många av dem som förstörde hans hem var deras grannar. Dagen efter kom männen tillbaka. Då hittade de Naphtals pappa och dödade honom. Om

Ensam och rädd

– När jag gömde mig i skogen var jag hela tiden rädd. Så fort det knakade i träden, eller löven rasslade i vinden trodde jag att det var mördarna som hade kommit för att ta mig. Det var fruktansvärt att sova där ute i mörkret alldeles ensam, minns Naphtal.

Naphtal hade försökt stoppa dem, hade han blivit dödad direkt. Två dagar senare hittade de Naphtals storebror. De band hans händer och fötter, och dödade honom också. Sedan tog de Naphtals tre andra bröder och sist hans mamma...

När Naphtal låg i floden

var han ensam kvar. Han var så rädd att han inte vågade lämna floden på tre dagar och tre nätter.

– På något sätt lyckades jag överleva ute i skogen i flera månader. Jag drack regnvatten och när det blev mörkt smög in i folks trädgårdar och åt bananer. På

300 000 barn blev dödade

I folkmordet 1994 dödades närmare en miljon människor i Rwanda. 300 000 av dem var barn. Vill du hedra deras minne kan du skriva till:

Kigali Memorial Centre, B.P. 7251, Kigali, Rwanda.

Det här är några av barnen som blev dödade:

Umutoni & Uwamwezi, blev 6 & 7 år

Favoritleksak: En docka som de hade ihop.

Favoriträtt: Färsk frukt.

De var: Pappas flickor.

Fidèle, blev 9 år

Favoritsport: Fotboll.

Favoriträtt: Pommis frites.

Gillade: TV och att vara tillsammans med sina kompisar.

David, blev 10 år

Favoritsport: Fotboll.

Gillade: Att få folk att skratta.

Dröm: Att bli läkare.

Barn får vara barn

AOCM vill att de yngre barnen i organisationen ska få komma iväg på utflykter. På utflykterna får de äta god mat, dricka läsk, spela fotboll, leka och bara ha det kul.

– Vi försöker åka på utflykt så ofta som möjligt, även om vi egentligen inte har råd. Vissa tycker att vi hellre ska lägga pengarna på sånt som skolvgifter, mat och hyror, men jag håller inte med. Jag tror att utflykterna är lika viktiga. Barnen får komma iväg, träffa varandra och bara ha roligt. Dom fick bli vuxna alldeles för tidigt eftersom deras föräldrar mördades. På utflykterna får dom lov att bara vara barn, säger Naphtal.

– Utflykterna är det roligaste som händer på hela året! säger Jean Claude Habineza, 14, som ensam tar hand om sina två yngre kusiner.

nätterna sov jag på marken. Jag var oerhört ledsen och förvirrad. Jag hade ju sett när hela min familj blev mördad och jag måtte inte bra. Egentligen hade jag ingen lust att leva. Men någonting gjorde att jag kämpade vidare, säger Naphtal.

En ny familj

När Naphtal hade gömt sig i skogen i tre månader, lyckades RPF besegra Rwandas armé och driva regeringen på flykt. Folkmordet var äntligen över. Naphtal och tiotusentals andra som överlevt kunde komma fram från sina gömställen i sko-

garna, och försöka börja ett nytt liv.

– Det var inte enkelt. Men när skolorna öppnade igen efter kriget beslutade jag mig ändå för att försöka plugga igen. Jag ville på något sätt hedra min mamma och pappa, och jag visste att dom hade velat att jag skulle försöka göra något bra av mitt liv trots allt hemskt som hade hänt, säger Naphtal.

I skolan träffade Naphtal många andra barn och ungdomar som hade förlorat

sina föräldrar i folkmordet. Alla hade hemska berättelser och de stöttade varandra.

– När vi började prata med varandra, förstod vi ganska snart att ingen av oss skulle klara sig ensam. Vi som hade lite pengar hjälpte dom som inte hade någonting alls. Jag hade lite pengar eftersom dom som hade stulit mina föräldrars getter och kor, blev tvungna att betala skadestånd till mig. Jag köpte till exempel skrivböcker och pennor och gav till dom som inte hade. På kvällarna plug-

Bilder & text publiceras med tillstånd från Kigali Memorial Centre, Rwanda.

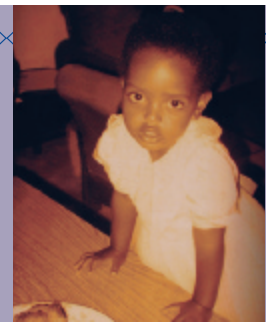
Francine, blev 12 år
Favoritsport: Simning.
Favoritträtt: Ägg och pommes frites.
Favoritdryck: Mjölk och Fanta.
Bästa kompis: Storasyster Claudette.

Bernadin, blev 17 år
Favoritsport: Fotboll.
Favoritdryck: Te.
Favoritträtt: Ris.
Han var: Bra i skolan.

Yvonne & Yves, blev 5 & 3 år
Yvannes favoritdryck: Te med mjölk.
Yves favoritträtt: Pommes frites.
De var: Pappas flicka och mammas pojke.

Nadia, blev 8 år
Favoritsport: Att jogga med pappa.
Favoritgodis: Choklad.
Favoritdryck: Mjölk.
Gillade: TV och musik.

AOCM stöder 600 barn så att de kan gå i skolan. De äldre hjälper de yngre med läxorna.

gade vi tillsammans. Vi som var lite äldre, hjälpte dom yngre med läxorna. Vi blev som en familj, och det kändes underbart att inte vara ensam längre.

Kärlek viktigast

Några år senare bestämde Naphtal och ett par av de andra som gått i skolan tillsammans, att försöka hjälpa föräldralösa i hela Rwanda på samma sätt som man hade hjälpt varandra under skoltiden.

– År 2000 startade vi

organisationen AOCM för att vi som är föräldralösa skulle hjälpa varandra att få ett bättre liv.

AOCM riktade in sig på några viktiga problem:

- Att alla skulle få någonstans att bo, de flesta hade fått sina hem förstörda.
- Att alla skulle få gå i skolan och få den sjukvård de behövde.
- Att alla skulle ha mat och kläder.

– Men vi kände att det allra viktigaste med hela organisationen var att försöka

skapa kärlek mellan oss som hade förlorat våra föräldrar i folkmordet. För om vi kände kärlek, skulle vi bry oss om varandra och ta hand om varandra, säger Naphtal.

Ryktet spred sig snabbt. Första veckan fick AOCM 20 nya medlemmar, veckan därpå 20 till...

Nu har AOCM 1 800 familjer som medlemmar och tillsammans är man 6 100 föräldralösa barn och ungdomar. AOCM har byggt 112 hus och stöder 600 föräldralösa ekono-

miskt så att de kan gå i skolan. Man hjälper även till med att starta upp grisuppfödning, frisörsalonger, caféer och annat för att medlemmarna ska kunna försörja sig när de slutar skolan.

Alla behöver någon

– I början var vår plan att alla medlemmar skulle bidra med 100 rwandisk francs (1,50 kronor) i månaden, men det går inte. Dom allra flesta av våra medlemmar har inte 100 francs på hela

Hur var folkmordet möjligt?

– Det är svårt att förklara hur folkmordet i Rwanda kunde hända, men jag ska försöka, säger Naphtal:

”I Rwanda har folkgrupperna hutu och tutsi levt tillsammans i århundraden. Hutuerna har alltid varit fler än tutsierna, men under lång tid styrdes ändå Rwanda av kungar som var tutsier. Från slutet av 1800-talet till 1962 styrdes Rwanda först av

Tyskland och sedan av Belgien. Européerna styrde Rwanda genom kungen och gav tutsierna många fördelar. Tutsierna fick bra utbildning och bra arbeten, medan hutuerna inte fick gå i skolan och bara utföra hårt kroppsarbete. Genom att göra så

splittrade européerna folken i Rwanda, och försäkrade sig om att tutsierna var på deras sida. Rasism och hat skapades mellan hutuer och tutsier. Inför självständigheten ändrade sig belgarna och började stötta hutuerna istället. Vid självständighe-

Alla lika värda

– I början skulle alla medlemmar bidra med 100 rwandiska francs (ca 1,50 kronor) i månaden, men dom flesta av våra medlemmar har inte 100 francs på hela månaden! För att inga skulle känna sig mindre värda bara för att dom inte kunde betala, slutade vi med månadsavgift. Alla hjälper till när dom kan istället, förklarar Naphtal.

månaden! Nu hjälper alla till när dom kan istället. Har man mat delar man med sig till den som inte har. Den som har pengar köper pennor och skrivböcker till dom som saknar. Blir någon sjuk hjälper vi den personen till sjukhuset. Vi vill vara som vilken familj som helst.

Ingen som arbetar för AOCM får betalt, inte heller Naphtal som leder organisationen.

– Först är jag på mitt vanliga arbete, och sedan arbetar jag med AOCM på eftermiddagar, kvällar, nätter och helger. Jag sitter i tele-

fon och springer på möten hos regeringen, myndigheter, organisationer och rika personer och försöker tigga pengar till de föräldralösa barnen och ungdomarna i Rwanda. Men det finns aldrig tillräckligt. På senare år har vi förutom folkmordet också fått ett annat stort problem, och det är sjukdomen aids. Det dör människor i aids varje dag, och deras barn blir ensamma kvar. Vi gör så mycket vi kan för att hjälpa till, men behoven är enorma. Det finns hundratusentals föräldralösa barn i Rwanda.

ten 1962 började personer som trodde på att all makt skulle tillhöra hutuerna, att styra Rwanda. Nu hämnades de på att tutsierna hade haft det mycket bättre under så lång tid. Många av de personerna ville inte att det skulle finnas några tutsier kvar i landet över huvudtaget. De tankarna fanns kvar ända

fram till 1994, när de styrande hutuerna lyckades lura stora delar av hutu-befolkningen att döda sina tutsigrannar och vänner. Regeringen och armén gav vapen till vanliga människor och sa åt dem att döda tutsier.

Världen svek Rwanda
FN:s personal i Rwanda

Kärlek viktigast

– Det allra viktigaste har varit att skapa kärlek mellan oss som förlorat våra föräldrar i folkmordet, säger Naphtal.

Om dom inte får någon hjälp, kommer dom att hamna på gatan och aldrig få chansen att gå i skolan.

– Alla behöver någon. Det var därför vi startade AOCM, och vi kommer att fortsätta kämpa för dom föräldralösa barnens rättigheter så länge det behövs. 🌍

1994 varnade huvudkontoret i New York, för att ett folkmord skulle kunna hända. De bad om att fler FN-soldater skulle skickas till Rwanda, men FN valde att inte göra det. Frankrike, som tidigare tränat regeringens armé, lät i slutet av folkmordet sina soldater skapa en "fredad zon" i sydvästra Rwanda.

Där kunde många ansvariga för folkmordet få skydd, för att senare sätta sig i säkerhet i andra länder. Jag tycker att FN och övriga världen har ett stort ansvar för att så många människor blev dödade i Rwanda. FN hade kunnat stoppa dödandet, men man valde att inte göra någonting."

Vad är ett folk mord?

Med folk mord menar man försök att utplåna en speciell grupp människor i ett land eller ett område. Nazisternas utrotning av judar under andra världskriget (1939–1945) och utrotningen av tutsier i Rwanda 1994, var båda folk mord.

Ordet "folk mord" skapades för att beskriva **Förintelsen** – nazisternas utrotning av 6 miljoner judar och mellan 200 000 och 600 000 romer under andra världskriget. Även homosexuella och andra som ansågs mindre värda mördades.

Anne Frank är ett av alla de barn som dog i Förintelsen, och hon tilldelades postumt (efter sin död) Hederspriset (**World's Children's Honorary Award**) vid den första utdelningen av WCPRC år 2000 (läs om Anne på www.childrensworld.org).

I **Kambodja**, där två miljoner människor dödades 1975–1979, och i det **forna Jugoslavien**, där över 250 000 människor döddes 1992–1995, har också folk mord ägt rum.

Vad gör världen?

En av FN:s viktigaste uppgifter är att förhindra folk mord, som anses vara det grövsta brottet mot mänskligheten.

1948 antogs FN:s Folk mordskonvention. Den säger

att folk mord är ett internationellt brott, och att de länder som har skrivit under konventionen ska förhindra och bestraffa folk mord.

FN och världen misslyckades med att förhindra folk morderna i det forna Jugoslavien och i Rwanda. Men FN har i efterhand satt upp internationella domstolar för att förhöra och bestraffa de ansvariga för folk morderna. 1993 sattes den Internationella brottsmålsdomstolen för det forna Jugoslavien upp i Haag, Nederländerna, och 1994 sattes den Internationella brottsmålsdomstolen för Rwanda upp i Arusha, Tanzania.

2002 startades också den Internationella FN-domstolen (International Criminal Court – ICC) i Haag, Nederländerna. Med den permanenta (ständiga) domstolen där, hoppas FN snabbare kunna upptäcka och stoppa folk mord, och även snabbare kunna bestraffa de skyldiga. I maj 2005 hade 99 länder förbundit sig att ingå i ICC, men länder som USA, Ryssland, Kina och Japan har ännu inte gjort det. Det innebär att personer från dessa länder inte kan ställas inför rätta i ICC. 🌐

Anne Frank

– Alla behöver någon. Det var därför vi startade AOCM och vi fortsätter att kämpa för dom föräldralösa barnen, säger Naphtal.

Marie Gráce

älskar sitt AOCM-hus

En tidig morgon i april 1994 attackerades alla tutsi-familjer i byn där Marie Gráce bodde. Hennes mamma och pappa mördades, och deras hem totalförstördes.

– Om vi inte hade fått ett nytt hus av AOCM, hade det blivit jättesvårt för mig och mina syskon att överleva, säger Marie Gráce.

Marie Gráce stryker försiktigt med handen över den trasiga husväggen av röd lera. När hon var liten bodde hon här tillsammans med sin mamma och pappa. Då var det ett riktigt hem. Nu är det bara en ruin. På marken i det som en gång var familjens sovrum och vardagsrum, växer det ogräs och det ligger skräp överallt.

Marie Gráce var bara ett år när byn attackerades, så

hon minns ingenting från den tiden. Men hon blir ändå alltid ledsen när hon är här.

– Det är sorgligt. Dom förstörde våra hem för att visa att dom inte ville bo tillsammans med oss. Tusentals människor blev hemlösa. Jag fattar inte hur man kan göra så. Och jag förstår inte varför. Det är så dumt.

Efter en stund går hon bort till sin storebror Diogène som tittar till bananträden

Marie Gráce Nyiraminani, 12

Bor: I AOCM-byn utanför Gitarama.

Älskar: Att vara glad.

Hatar: Krig.

Värsta som hänt: Att jag förlorade mina föräldrar.

Bästa som hänt: När vi fick vårt hus av AOCM.

Vill bli: Sjuksköterska.

Dröm: Att bli rik och kunna hjälpa fattiga föräldralösa barn.

i familjens odling, en liten bit från huset. Det var Diogène som räddade henne den där morgonen när de tvingades fly.

Orolig storebror

– Han bar mig och sprang allt vad han orkade. Mina andra syskon var också med. ➔

Ingen skillnad på oss

– Jag tycker att hutuer och tutsier ska leva som grannar och vänner. Det är ingen skillnad på oss, och vi måste sluta hata varandra. Jag hatar inte dom som mördade mina föräldrar för att dom är hutuer, utan för att dom mördade min mamma och pappa, säger Marie Gráce.

Marie Gráce tillverkar en boll av bananblad.

Spela bananboll!

Tayari, eller bananboll, går ut på att två personer står med femton meters mellanrum och kastar en boll av bananblad till varandra. Mellan de två kastarna står alla andra som vill vara med. För dem i mitten gäller det att inte bli träffade, när de två kastarna plötsligt slänger bananbollen mot dem istället för till varandra. Den som blir träffad lämnar mittenlaget och byter plats med kastaren.

– Förutom att spela Tayari brukar vi också spela kort på lördagarna. Ibland berättar vi historier och gåtor också. Här är en av mina gåtor, säger Marie Gráce:

**Vilket hus som saknar dörr,
tillverkas av en vit hona?**

Gåtans svar finns längst ner på sidan.

Eftersom mamma och pappa var mördade och vårt gamla hus var förstört, visste vi inte vart vi skulle ta vägen. Till slut hamnade vi i ett flyktingläger för barn som hade överlevt. Där stannade vi i tre månader.

Efter ett tag var det många av mördarna, och även andra hutuer, som flydde till Kongo eftersom de var rädda för hämndattacker. Då flyttade många av barnen som hade överlevt folkmordet in i de övergivna husen. Det gjorde Marie Gráce och hennes syskon också. Där kunde barnen bo gratis, och de kunde äta bananer och grönsaker från de övergivna odlingarna.

– Men efter något år så började flyktingarna komma

tillbaka och vi blev tvungna att flytta. Vi fick hyra ett hus inne i stan istället, och min storebror gjorde allt för att vi skulle överleva. Men eftersom det nästan inte fanns några arbeten, blev det otroligt svårt för honom att få ihop tillräckligt med pengar för både hyra, mat och allt annat vi behövde. Vi var ofta hungriga och Diogène var orolig för hur vi skulle klara oss.

Räddade av AOCM

Men för några år sedan förstod Marie Gráce storebror Diogène, och många andra som hade förlorat sina föräldrar i folkmordet, att de måste börja hjälpa varandra om de skulle överleva. De började samarbeta med

AOCM i Kigali, och i juni 2003 hände något som totalt förändrade Marie Gráce och hennes syskons liv.

– Det var då vi flyttade in i vårt nya hus i AOCM-byn. Vi fick huset helt gratis och vi behövde inte betala någon hyra! Förut gick nästan alla våra pengar till hyra, men nu kan vi handla mat, kläder och annat vi behöver istället. Vi hade aldrig haft råd att köpa ett hus själva, och hade inte AOCM hjälpt oss hade det blivit jättesvårt för mig

och mina syskon att överleva. Livet är fortfarande inte enkelt för oss, men det har i alla fall blivit mycket bättre.

När Marie Gráce kommer tillbaka från familjens gamla hus, springer hon ner till bananträden som ligger i slutningen nedanför husen i AOCM-byn. Det är lördag och hon har lite tid att leka innan hon ska hjälpa till med maten och göra läxorna. Hon vill spela bananboll, eller Tayari som det egentligen heter, men först måste

Besök Marie
Grâces nya hem!

Ikigurudumu

Landouard, 12 år, kommer springande på stigen mellan husen i AOCM-byn. I ena handen håller han en leksak som heter Ikigurudumu. Leken går ut på att försöka rulla ett hjul framför sig på den smala stigen med hjälp av en pinne och ett snöre, samtidigt som man springer.

– Jag har gjort den själv. Först tog jag en kniv och skar ut hjulet ur ett gammalt bildäck som jag hittade på en bilskrot. Sen gjorde jag snöret av gamla klädtrasor som jag band ihop. Sist gick jag ut i buskarna och hämtade den här pinnen, och så var min Ikigurudumu färdig. Det tog två dagar att göra den.

hon tillverka bollen. Hon skär av torra blad från bananträden som hon samlar i en hög på marken. När hon har tillräckligt många går hon upp och sätter sig vid huset. Där river hon bladen i tunna remsor som hon sedan binder och snurrar i lager på lager tills det blir en boll. De sista remsorna blöter hon i vatten så att hon kan forma bollen riktigt bra. Efter en kvart är hon färdig.

Leker med alla

Först är det bara Marie Grâce och hennes storasyster Emma som står och kas-

tar bollen till varandra. Men snart dyker det upp barn från alla håll som vill vara med och leka. Många av barnen bor inte i byn.

– Vi som bor här i AOCM-byn är tutsier eftersom det var vi som fick våra hus förstörda 1994. Men barnen som bor i byarna runt omkring är oftast hutuer. Vi leker ihop och det är inga problem. Det är samma sak i skolan. Jag har både hutuer och tutsier som kompisar. Och när jag tänker efter har jag faktiskt ingen aning om vem som är vad. Jag ser ingen skillnad och jag bryr mig

inte heller! Jag tycker alla är lika mycket värda. Många vuxna tänker inte så, men dom borde göra det. Om dom vuxna inte tänker som oss barn, är jag rädd för att det blir krig i Rwanda igen. 🌍

Välkommen till mitt nya hus!

WELCOME!
BIENVENUE!
MURAKAZA NEZA!
KARIBU!

"Jag går upp klockan sex varje morgon och städar, både inne i huset och ute på gården."

"Den här buketten med sidenblommor är det finaste vi har i huset tycker jag."

"I kalebassen som hänger på väggen gör vi smör."

”Ute på gården tvättar vi kläder, förbereder maten och umgås.”

”När jag kommer hem från skolan lagar jag mat. Oftast blir det böror och matbananer, men min favoriträtt är ris. Jag lagar mat över öppen eld. Vi äter middag i vardagsrummet.”

Grisar i ett eget hus ...

I närheten av Marie Gråces hus, bökar och grymtar 20 grisar i ett eget fint hus. Grisarna har AOCM skänkt till byn. Alla familjer i byn ska så småningom kunna börja föda upp grisar, både för att äta och för att sälja.

– Jag gillar grisarna, och jag tror dom kommer hjälpa oss att få det bättre, säger Marie Gråce.

Snart kommer 1 000 kycklingar och 20 getter också att flytta till AOCM-byn!

Flickorna först ...

I byn där Marie Gråce bor har AOCM byggt 34 hus till 130 barn och unga som förlorade sina föräldrar i folk-mordet. Totalt har AOCM byggt 112 hus i olika delar av Rwanda.

– Vi försöker hela

tiden få ihop mer pengar så att vi kan bygga fler hus, eftersom det fortfarande är väldigt många som behöver någonstans att bo. Vi tänker alltid först och främst på att flickorna behöver husen, eftersom dom är allra mest

utsatta. Flickorna tvingas ofta att sälja sig själva till vuxna män för att ha råd att hyra ett rum eller hus för sig och sina yngre syskon. Många av flickorna får aids och dör. Det händer nästan varje dag, och kvar blir dom små

barnen som måste klara sig helt själva. När vi ibland delar ut mat och kläder är det också alltid flickorna som får först, berättar Naphtal, ledare för AOCM.

Janvier är en

Janviers pappa och lillasyster mördades i folkmordet 1994. Några år senare dog hans mamma i en bilolycka. Sedan dess bor han på gatorna i huvudstaden Kigali. Tusentals föräldralösa barn i Rwanda lever som Janvier.

Janvier är både trött och hungrig. Han har som vanligt varit på parkeringsplatsen vid busstationen hela dagen. Janvier går från bil till bil och sträcker fram handen och säger:

– Skulle ni kunna vara snäll och hjälpa mig? Jag behöver pengar till mat...

Men idag är det ingen som ger honom pengar. Så är det ofta.

– Jag frågar alla om hjälp eftersom alla åtminstone har mer pengar än vad jag har. En del är snälla, men dom flesta är elaka. Dom ger mig ingenting och säger att jag borde åka hem till min by och odla grönsaker istället. Det är taskigt eftersom jag varken har någon hemby eller någon mark att odla på. Jag blir arg och ledsen när vuxna säger så där. Jag vill ju inte leva så här och tigga av andra, men jag vet inte hur jag ska överleva annars, säger Janvier.

Pappa mördades

När Janvier bara var två år mördades hans pappa och lillasyster i folkmordet. Från den dagen har ingenting varit lätt.

– Mamma och jag fick det jättesvårt när pappa inte fanns längre. Mamma arbetade hårt på andras åkrar och lyckades få ihop lite pengar så att vi kunde klara oss. När jag blev äldre försökte jag hjälpa henne så

mycket jag kunde. Jag hämtade vatten, diskade och mycket annat. Jag älskade verkligen mamma. Trots att vi nästan inte hade några pengar alls, betalade hon min skolavgift så att jag kunde gå i både första och andra klass.

Men en dag hände det som inte fick hända. Janviers mamma dog i en bilolycka, och plötsligt var han helt ensam.

– Jag grät mycket då. Jag var rädd och jag saknade mamma otroligt mycket. Det fanns ingen som kunde ta hand om mig och jag hade ingen aning om hur jag skulle klara mig. Hur skulle jag få tag på mat? Var skulle jag bo?

Måste sluta skolan

Eftersom Janvier inte hade några pengar alls, tvingades han först sluta skolan som han älskade. Och sedan dröjde det inte länge förrän han blev tvungen att flytta från sitt hus, och hamnade på gatan. Från den dagen har han överlevt genom att tigga inne i stan. Från tidigt på morgonen till sent på kvällen. Varje dag.

– Jag vet inte riktigt hur länge jag har varit här nu, men det är väldigt länge och jag hatar att ha det så här. Jag vill inget hellre än att börja skolan igen, men det är omöjligt. Vem ska betala mina skolavgifter, unifor-

men och alla böcker? Jag har ingen som kan hjälpa mig.

Klockan är snart sju och solen börjar försvinna bakom bergen runt Kigali. Det är fortfarande ingen som har gett Janvier några pengar. Han går en sista runda bland bilarna, men sedan ger han upp. Han orkar inte mer.

Bor på trottoaren

Janvier går bort från parkeringen och ner mot trafikljuset i korsningen där han bru-

Janvier Tuyishimire, 13

Bor: På gatorna i Kigali.

Älskar: Att spela fotboll.

Hatar: När vuxna slår barn.

Värsta som hänt: När mamma och pappa dog.

Vill bli: Framgångsrik affärsman.

Dröm: Att ha ett hus och en snygg bil.

sam

Fattiga barn får stryk

– Flera kvällar i veckan går jag och lägger mig utan att ha ätit något på hela dan. Men det spelar ingen roll hur hungrig jag är, jag skulle ändå aldrig stjäla pengar eller mat. Om folk får tag på dig kan dom slå ihjäl dig. Jag har själv sett hur andra barn som bor på gatan har fått otroligt mycket stryk av vuxna, till och med av poliser, för att dom har stulit. Jag tycker det är helt fel. Fattiga barn som bor på gatan kan inte hjälpa att dom stjälar. Dom är ju hungriga.

kar sova. Många är på väg hem från sina arbeten. Och överallt, bland bilar och försäljare, rör sig små gäng av barn som lever på gatan. Men Janvier är ensam. Det är han nästan alltid.

– Det är bättre att vara ensam för det blir jämt så mycket bråk annars. Många barn som bor på gatan sniffrar lim för att försöka glömma att deras föräldrar blev dödade, och då blir dom våldsamma. Alla vill visa att dom är tuffast och att dom är ledare för gänget.

När Janvier kommer fram till trafikljuset plockar han fram en bit kartong som han har gömt där. Han sätter sig på kartongen och lutar sig mot stolpen. Det här är hans hem. Om en liten stund kommer han att lägga sig

ner och försöka sova.

– Jag ligger vid trafikljuset eftersom det är ljusst här hela natten. Dom större killarna på gatan överfaller ofta oss som är mindre och tar våra pengar. Det har hänt flera gånger att dom har sparkat och slagit mig, och sedan tagit det lilla jag har lyckats få ihop under dan. Men här i ljuset är det i alla fall många som kan se om någon försöker göra mig illa.

Ensam

Janvier har ingen filt så han fryser nästan jämt när han ligger på trottoaren på kvällarna. Då kommer alla jobbiga tankar. Han vet att han inte har någon framtid eftersom han inte går i skolan. Och han vet att han inte vill skaffa någon familj och få

egna barn, eftersom han är livrädd att de också ska hamna på gatan och få det lika svårt som han.

– Ofta när jag känner mig så där nere och ensam tänker jag på mamma, pappa och lillasyster som är döda. Jag saknar dom jättemycket. Men jag försöker slå det

ifrån mig och inte tänka på det. Det hjälper ju inte. Mamma och pappa kommer aldrig komma tillbaka till mig hur mycket jag än tänker på dom. 🌐

Hjälp barnen på gatorna

– Vi vill att alla föräldralösa barn som bor på gatorna i Rwanda ska få hjälp och få gå i skolan, säger Naphtal, ledare för AOCM. FN:s barnfond Unicef tror att 7 000 barn lever på gatorna i Rwanda.

Jean-Claude är fö

Jean-Claude Habineza, 14

Bor: I Kigali med sina två yngre kusiner.

Älskar: Fred, Manchester United och Mercedes-Benz.

Hatar: Krig och att vara ensam.

Värsta som hänt: När mamma och pappa blev dödade.

Bästa som hänt: När folk-mordet slutade.

Vill bli: Bilmekaniker eller socialminister.

Dröm: Att världens alla föräldralösa barn får sina rättigheter respekterade.

Bästa vattenproppen.

Jean Claude vet att han har fått en möjlighet som många föräldralösa barn i Rwanda bara drömmer om.

– Om inte AOCM hade hjälpt mig hade jag hamnat på gatan och aldrig fått chansen att gå i skolan, säger han.

Nu tar Jean Claude hand om sina två yngre kusiner Eric och Gloriose. De är en familj och AOCM hjälper dem.

Jean Claude skyndar sig hem från skolan. Det är backigt i Kigali och det brukar ta en timme för honom att komma hem. När han äntligen ser huset nere i sluttningen är klockan halv tre. Han har högst ett par timmar på sig innan hans kusiner Eric, 11 år, och Gloriose, 12 år, kommer hem från skolan. Innan dess ska han hämta vatten och börja laga maten, så han har bråttom. Så är det varje vardag.

Jean Claude byter om till

shorts och t-shirt och sedan hämtar han den gula 10-liters dunken. Eftersom de inte har rinnande vatten i huset, måste han gå upp till områdets vattenkran. Det tar en halvtimme fram och tillbaka. På hemvägen bär han vattnet på huvudet. Det är tungt.

När han kommer hem tänker Jean Claude snabbt elden och börjar värma vattnet. Samtidigt förbereder han matbananerna och bönorna som han handlade på marknaden igår.

Förlorade sin familj

Till slut puttrar maten i grytan och Jean Claude är nöjd. Han hann idag också.

– Hej! Hur är det?

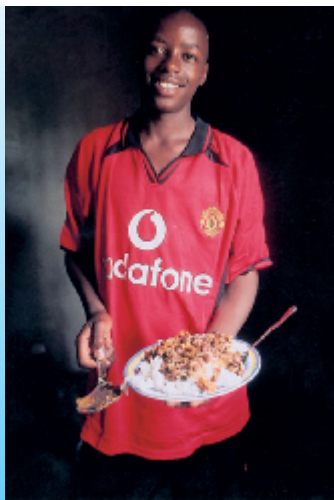
Det är Gloriose och Eric som dyker upp. Jean Claude ler. Ingenting gör honom så glad som att se sin lillebror och lillasyster. Han kallar dem för bror och syster även om de är hans kusiner, för det är så han känner för Eric och Gloriose. Jean Claude kommer aldrig glömma den dagen han fick reda på att de fanns. Det är den lyckligaste

Jean Claude börjar med matbananerna.

räldralös och ”pappa”

Manchester United är bäst!

– Förr spelade jag fotboll, men efter bilolyckan haltar jag lite och får ont i benet när jag anstränger mig. Men jag lyssnar ofta på radion och försöker hänga med i dom olika ligorna. Jag älskar fotboll och Manchester United är mitt favoritlag.

dagen i hans liv. Innan dess hade livet varit hårt, orättvist och ensamt:

– Min mamma, pappa, storebror och lillasyster mördades i folkmordet 1994. Alla försvann och jag blev ensam kvar. Jag var bara tre år då. På ett sätt kan man väl säga att jag hade tur, för min pappas farbror lyckades rädda mig. Vi tog oss över Akanyaruflo den till vårt grannland Burundi, och jag hamnade i ett flyktingläger för barn som hade flytt från Rwanda. Efter ett halvår sattes vi på bussar tillbaka hem igen. Jag minns att alla bussar var fulla med barn. När vi kom tillbaka till Rwanda, hamnade vi på ett stort hem för barn som hade förlorat sina föräldrar i folkmordet.

Nya motgångar

– Den första tiden väntade jag hela tiden på att mamma skulle komma och hämta mig. Men hon kom aldrig. När det hade gått ett par år förstod jag att hon aldrig skulle komma. Jag fattade att hon också hade mördats.

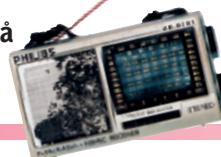
Men när Jean Claude var 11 år, och hade bott nästan sju år på barnhemmet, hände något som gav honom nytt hopp.

– Min faster Léocadie, som också hade överlevt, lyckades på något sätt hitta mig och ville att jag skulle flytta hem till henne. Det var klart att jag ville! Hon älskade mig mycket och behandlade mig som sin egen son. Det kändes som om jag hade fått en ny mamma! Äntligen verkade det som om livet skulle bli bra igen.

Min finaste ägodel

– Jag älskar min radio! Varje kväll brukar jag lyssna på nyheter och berättelser, men allra helst lyssnar jag på musik. Min favoritartist är Munyanshoza Dieudonné, som också överlevde folkmordet. Han sjunger mycket om allt det hemska som hände, men också om kärlek och om ett bättre och fredligt Rwanda.

Lyssna på Munyanshoza Dieudonné på www.childrensworld.org

AOCM-familjen

I dag äter Ange och Pamela tillsammans med Jean Claude och hans kusiner.

– Vi delar det lilla vi har. Nästa gång är det vi som äter hos någon annan. Det är så det fungerar inom AOCM. Alla medlemmar är fattiga men vi försöker hjälpa varandra så mycket vi kan. När vi inte har pengar eller mat är det andra föräldralösa som delar med sig av det lilla dom har. Om något allvarligt har hänt, till exempel att Eric eller Gloriose är sjuka, frågar jag Naphtal eller någon av dom andra ledarna om hjälp. Då får jag alltid pengar så att

vi kan åka till sjukhuset eller köpa medicin.

Jag går på AOCM-möte tre gånger i månaden också. Där försöker vi stötta varandra att orka leva vidare trots allt som har hänt. I mötena berättar man också om man behöver hjälp med pengar eller något annat. Eftersom alla har samma problem känner man sig inte så ensam. Vi är som en familj, och utan varandra hade vi inte överlevt, säger Jean Claude.

Läsläsning i skenet från ett stearinljus. Jean Claude hjälper sina kusiner Gloriose och Eric så mycket han kan.

Men Jean Claude hade inte bott hos Léocadie i mer än ett år när olyckan inträffade.

– Min faster hade problem med ögonen, och en dag när vi var på väg hem från läkaren förlorade taxichauffören kontrollen över minibussen. Han körde rakt in i ett träd och min faster dog direkt. Jag skadades allvarligt i benet och fick ligga på sjukhus i sex månader.

En ny familj

AOCM hade byggt huset där Jean Claude bodde tillsammans med sin faster före olyckan. När han kom ut

från sjukhuset fick han bo kvar där helt gratis. Men Jean Claude hade tappat lusten att leva.

– Livet kändes så meningslöst och orättvist. Jag ville bara dö. Men en dag berättade en av grannarna att hon hade hört att två av mina yngre kusiner fortfarande levde, och att dom bodde på ett barnhem. Först trodde jag inte att det var sant. Sedan blev jag otroligt glad eftersom jag hade trott att jag var helt ensam! Jag hade ju själv bott på barnhem så jag visste hur det var. Även om man får mat, någonstans att bo och kan-

ske till och med får gå i skolan, känns det alltid som om det är något som saknas. Jag var trött på att vara ensam och jag ville ge Eric och Gloriose en chans att få en riktig familj.

AOCM lovade att hjälpa Jean Claude att ta hand om kusinerna, och han tog bussen till barnhemmet. Han berättade för föreståndaren att Eric och Gloriose var hans kusiner, och att han ville att de skulle bo hos honom i Kigali.

– Föreståndaren gick med på det, och mina kusiner blev överlyckliga! Sedan dess är vi en familj och vi

har bott tillsammans i över två år nu. Jag älskar dom.

En framtid

När Jean Claude, Eric och Gloriose ätit färdigt börjar det bli mörkt, och Jean Claude tänder ett ljus som han sätter på bordet. De småpratar med varandra, fnissar och skrattar. Efter en stund tar Gloriose och Eric fram sina skolböcker och börjar göra läxorna. Jean Claude hjälper till så mycket han kan. Han har bestämt

På helgerna tvättar Jean Claude kläder.

Försöker vara pappa

– Oftast har vi det riktigt bra. Men vissa dagar är jättejobbiga. Vi funderar på varför våra föräldrar blev mördade och såna saker. Eric och Gloriose blir ofta ledsna och gråter dom dagarna. Jag försöker trösta dom och inte visa att jag också är ledsen. Men ibland går jag ut eller stänger in mig i ett annat rum och gråter när dom inte ser. Jag saknar också mamma och pappa jättemycket.

Jag skulle vilja ha föräldrar precis som andra barn. Föräldrar kan ge allt det som är bra för ett barn. Ömhet, kärlek och en känsla av att man hör hemma någonstans. Jag försöker ge Eric och Gloriose allt det där. Det är det allra viktigaste för mig, säger Jean Claude.

att så länge han lever, ska han göra allt för att de ska kunna fortsätta att gå i skolan.

– Jag har ett stort ansvar eftersom dom bara har mig. Och jag får slita för att hinna med allt. Jag är nästan alltid trött eftersom jag både går i skolan och tar hand om familjen. På helgerna tvättar jag kläder och gör andra hushållssysslor, så jag är nästan aldrig ledig då heller. Men även om mitt liv är hårt, vet jag att jag har fått en möjlighet som många

föräldralösa barn i Rwanda bara drömmer om. Om inte AOCM hade hjälpt mig hade jag hamnat på gatan och aldrig fått chansen att gå i skolan. Barn som bor på gatan och inte går i skolan kommer alltid få det svårt att överleva. Nu känns det faktiskt som om jag och mina syskon har en framtid. 🌍

Vi är en familj

– Jag älskar Jean Claude. Han kom och hämtade oss och nu är vi en familj. På kvällarna när vi har gjort läxorna, brukar vi sitta och berätta gåtor, skämt och sagor för varandra. Vi skrattar mycket och då mår jag bra, säger Gloriose. Här är en av mina gåtor:

– Vem pratar alltid med sig själv?

Svaret ges längst ner på sidan.

– Och här är ett ordspråk som jag har lärt mig: **”Den fågel som inte vågar flyga, kommer aldrig veta var den godaste sorg-humen* växer.”**

* Sorghum är ett vanligt sädeslag i Rwanda.

Jean-Claude

drömmer om att bli soc

Jean Claudes högsta dröm är att ha en blå Mercedes, och att bli socialminister för att kunna hjälpa föräldralösa barn.

Jean Claude ligger och mekar under en av de gamla bilarna i skolans verkstad. För en vecka sedan blev han sjuk i malaria och orkade inte gå till skolan på ett par dagar. Han är glad att vara tillbaka.

– Jag älskar skolan. När jag är här lär jag mig viktiga saker för framtiden, men jag tycker det är så roligt också! Under några timmar glömer jag allt jobbigt som hänt, och jag oroar mig inte för framtiden. Jag håller bara på med bilar som jag älskar. Min favoritbil är

Mercedes-Benz. Det spelar egentligen ingen roll vilken modell, bara den är blå, säger Jean Claude och skrattar.

Det går 45 killar i Jean Claudes klass, och alla håller på med bilar och motorer i verkstan den här lektionen. För Jean Claude går timmen alldeles för fort. Han tycker knappt att han hunnit börja arbeta med bilen innan en av lärarna ropar:

– Ta en kort rast innan teorilektionen i mekanik börjar pojkar!

Jean Claude kravlar sig upp, och borstar av smutsen

från blåstället. Han går ut på skolgården tillsammans med de andra, men allra helst hade han velat vara kvar och arbeta inne i verkstan. Han är otroligt tacksam för att AOCM har gett honom chansen att få gå i skolan, och han vill lära sig så mycket det bara går.

– Det hade varit helt omöjligt för mig att gå i skolan om inte AOCM hade hjälpt mig med skolavgifterna.

Klarar sig själv

Utbildningen är två år, och när Jean Claude är klar med

skolan kan han arbeta som bilmekaniker om han vill.

– Det var jag som valde att läsa den här yrkesutbildningen. För mig är det bra på flera sätt. Skoldagarna är kortare här än i vanliga skolor, och då hinner jag hem och kan ta hand om Eric och Gloriose. Sedan är själva utbildningen också ganska kort och jag lär mig ett yrke. Har jag tur får jag ett arbete fort och kan börja tjäna mina egna pengar. Jag vill kunna ta hand om familjen utan att hela tiden behöva be andra om hjälp. Att be om hjälp varje dag är pinsamt och man känner sig liten på något sätt. Om jag har ett arbete blir det också mycket

Försöker vara vänner

– I min klass går det både hutuer och tutsier. Vi försöker vara vänner trots det som hände, men det är inte så lätt. Ofta känns det bara som om vi spelar ett spel. Jag är rädd att det som hände 1994 kan hända igen eftersom vi inte är vänner på riktigt, säger Jean Claude.

socialminister

lättare för Eric och Glorioso att få ett bra liv. Då kanske dom till och med kan läsa på universitetet i framtiden.

Det enda som Jean Claude tycker är dåligt med utbildningen är att man inte läser några andra ämnen än de som har med bilar och teknik att göra.

– Jag tycker det är viktigt att lära sig annat också, till exempel hur världen ser ut och om historia och så. Jag brukar låna geografi- och historieböcker av kompisar som går i den vanliga skolan, som jag läser innan jag somnar på kvällen. Så ofta jag kan försöker jag också läsa tidningen, för jag vill veta vad som händer både i

Rwanda och i utlandet. Jag är intresserad av sånt, och även om jag satsar på att bli bilmekaniker, skulle jag allra helst vilja bli Rwandas socialminister. Då skulle jag hjälpa alla föräldralösa barn så att dom fick tillräckligt med mat, hade någonstans att bo och fick gå i skolan. 🌐

600 unga får stöd

”Vi tycker att skolan är det viktigaste som finns om man ska få ett bra liv. Just nu stöder vi 600 barn och ungdomar ekonomiskt så att dom kan gå i skolan. Från lågstadiet till yrkesskolor och universitetet. Vi försöker hjälpa till med skolavgifter, transport till och från skolan, skoluniformer och ibland även skolmaterial som böcker, block och pennor. 146 av dom som vi stöder är vuxna som blev tvungna att sluta skolan på grund av folkmordet 1994. Vi ger dom en chans att gå färdigt grundskolan.

Som det är nu har vi inte råd att stödja fler än 600 elever ekonomiskt, men vi hjälper många fler på andra

sätt. Vi vill vara dom föräldrar som barnen har förlorat, så vi försöker göra sånt som deras föräldrar skulle ha gjort om dom levde. Om ett barn får problem i skolan och börjar skolka till exempel, hälsar vi på och försöker ta reda på vad det är som är fel. Vi uppmuntrar barnet att fortsätta även om det är jobbigt. Vi besöker även skolan och pratar med läraren om det behövs för att barnet ska komma tillbaka.”

Naphtal Ahishakiye,
ledare AOCM

Vestine vill förlåta mördarna

Vestine tittar ut över den vackra Kivusjön i sydvästra Rwanda. På andra sidan ligger grannlandet Kongo, som syns tydligt från stranden där hon står.

– Dom som dödade min familj gömmer sig förmodligen i skogarna i Kongo. Jag är rädd för att träffa dom, men jag hoppas ändå att jag gör det någon gång, säger Vestine, 15 år.

Vestine Uwinbabire, 15

Bor: På internatskola i Cyangugu, vid Kivusjön.

Älskar: Att gå i skolan och att dansa.

Hatar: Krig.

Värsta som hänt: Att jag förlorade mina föräldrar.

Bästa som hänt: När vi fick fred i Rwanda.

Vill bli: Läkare.

Dröm: Att det inte finns några krig på hela jorden.

Klockan är elva på förmiddagen i en by utanför staden Cyangugu där Vestine bor. I gläntan framför den lilla skolan har det samlats över 200 personer. De flesta har redan suttit i gräset och väntat i ett par timmar. Men trots att de är så många, är det nästan knäpptyst. Alla väntar på att veckans ”bydomstol” – eller *Gacaca* som det heter – ska börja.

Vestine sitter långt bak tillsammans med en grupp kvinnor. Hon ser sig försiktigt omkring. Just den här veckans *Gacaca* är speciell för henne. Idag har hon bestämt sig för att berätta sin historia för alla som är här. Och hon vet att många av dem som sitter i gräset runt henne, var med den där gången när nästan hela hennes familj mördades.

Äntligen harklar sig mötesledaren Modeste och säger:

– Idag ska vi börja prata om vad som hände med Vestines familj. Välkommen fram Vestine.

Föräldrarna mördades

Många tittar förvånat på Vestine när hon går fram. Det är ovanligt att barn och ungdomar framträder i ”bydomstolarna”. Men Vestine har redan gjort det ett par gånger tidigare, och

Vestine berättar om det hemska som hänt hennes familj.

hon börjar berätta med stadig röst.

– En morgon brändes alla våra hus och många tutsier blev mördade. Dödandet pågick i flera dagar. Min farfar blev dödad när han försökte gömma sig bland bananträden. Några dagar senare dödade dom min storebror och min farmor. Mamma och pappa mördades här nere i dalen precis bakom oss, säger hon och pekar.

Vestine räknar upp namnen på alla i familjen som blev dödade, och även namnen på de mördare som hon känner till. Hennes röst är inte lika stark och stadig längre, och till slut börjar hon gråta. Många som lyssnar gråter också.

När Vestine går och sätter sig, går en äldre kvinna fram

och börjar berätta.

– Jag erkänner hur svårt det var här i byn 1994.

Många tutsier fick sina hus nedbrända och blev sedan

Det är Vestines tur att tala om vad som hände hennes familj inför Gacacan, som bydomstolen kallas.

De hemiska minnena gör Vestine ledsen.

mördade. Kvinnor skrek och barn flydde åt alla håll. Självtal jag kläder, plåt-tak, TV-apparater och videobandspelare från tutsier som hade råkat illa ut. Jag vill be om ursäkt och jag tycker att alla andra också ska göra det, så att vi kan leva i fred med varandra.

Mardrömmar

Efter *Gacacan* är Vestine trött och ledsen. Många obehagliga minnen har kommit tillbaka.

– Även om jag bara var fyra år när det hände kommer jag fortfarande ihåg skriken och allt blod på marken

– Jag har fortfarande mardrömmar, och det är jobbigt att prata om allt det hemiska. Men det är ännu jobbigare

att hålla alla tankar och känslor för sig själv. Det känns bättre när man pratar om sina upplevelser med andra som har varit med om liknande saker. Det är därför jag går till *Gacacan*.

Men Vestine går dit av en annan orsak också. En dag hoppas hon att de som dödade hennes familj kommer att vara där när hon berättar sin historia.

– Många av mördarna gömmer sig i Kongo, men vissa sitter i fängelse här i Rwanda. När dom släpps ut kommer vi att mötas i *Gacacan*. Det gör mig rädd eftersom jag vet att jag kan bli dödad om jag berättar sanningen. Men jag hoppas att dom ber mig om förlåtelse istället. Jag kommer aldrig att glömma vad dom

gjorde mot mig och min familj, men jag vill försöka förlåta. Jag är med i AOCM och vi uppmuntrar varandra att både berätta om våra liv i *Gacacan*, och att förlåta dom som dödade våra familjer. Det är svårt, men jag tror att det är det enda sättet för oss i Rwanda att få en bra framtid.

AOCM:s dansgrupp

Framåt eftermiddagen känner sig Vestine bättre igen. Ikväll är det träning med AOCM:s dansgrupp. Det är det bästa Vestine vet. De tränar på gården hemma hos en av kompisarna. När Vestine kommer fram byter hon snabbt om inne i huset och springer sedan ut till de andra. En av killarna börjar sjunga och slår hårt och

Dansgruppen är som en stor familj för Vestine. Alla i gruppen har förlorat sina föräldrar. De köper mat, skolmaterial och kläder för pengarna de får när de uppträder.

Möt Vestine och dansgruppen på www.childrensworld.org

Räddad av hutuer

– Samma dag som mamma blev dödad, räddades jag och fyra av mina syskon av en hutu-kvinna som hette Francine. Hon var god vän med mamma. När vi kom dit fanns det redan fem andra tutsi-barn där som också hade överlevt. Francine hade egna barn, så hon kunde inte ta hand om oss allihop. Vi delades upp mellan olika familjer. Jag hamnade hos en kvinna som jag kallade Bibiane. Hon var också hutu. När freden kom några månader senare, flyttade jag och mina syskon in på ett barnhem. Nu bor jag på en internatskola här i Cyangugu.

taktfast på trumman. Det är en bröllopssång och snart sjunger alla med. Flickorna dansar på ett led och rör sig som en orm över gårdsplanen. Vestine ler. När hon dansar känner hon sig lugn, och alla hemska minnen som kom tillbaka i "bydomstolen" imorse, börjar sakta försvinna. Efter ett tag tänker hon inte på något annat än trumman, sången, dansen och kompisarna. För en stund är hon bara lycklig.

Dansgruppen är min familj
– Det är jätteviktigt för mig att vara med i AOCM:s dansgrupp, speciellt när jag känner mig ensam och ledsen. Alla i gruppen har förlorat sina föräldrar och vi försöker uppmuntra och

stötta varandra. Vi är som en familj. Dom flesta av oss började dansa redan när vi bodde på barnhem precis efter folkmordet. Egentligen är vi 62 personer i gruppen, men eftersom många pluggar på andra ställen är vi färre under terminerna. Vi uppträder på bröllop, fester och olika festivaler. Pengarna vi får in när vi dansar delar vi alltid lika. Vi köper skolmaterial, kläder, mat och annat som vi behöver. Våra sånger handlar om folkmordet, aids, *Gacaca*, glädje, bröllop, kärlek..., allt möjligt! säger Vestine. ☉

Vad är Gacaca?

Efter folkmordet i Rwanda satt över 100 000 personer i fängelse i väntan på rättegång, för att de deltagit i folkmordet. Trots att FN upprättade Internationella brottmålsdomstolen för Rwanda i Arusha, Tanzania och att man i Rwanda upprättade flera domstolar som enbart skulle ta hand om folkmordet, insåg man att det skulle ta alldeles för lång tid att ställa alla inför rätta. Det skulle ta nästan hundra år!

2001 beslutade man därför att införa ett gammalt system med "bydomstolar" som heter Gacaca. Ordet Gacaca betyder ungefär "att sitta på gräs". Förr innebar det att man satt ner tillsammans i byarna och försökte lösa enklare tvister tillsammans. 250 000 personer, som hade valts av invånarna i sina egna byar och samhällen, utbildades till att bli domare i de nya bydomstolarna. I Rwanda

finns det idag ungefär 11 000 Gacaca-domstolar, som egentligen har flera syften. Ett är att förhöra och döma människor som deltog i folkmordet, ett annat är att lyssna på offrens berättelser. Man hoppas också att offren och de som begick brotten på något sätt ska kunna mötas, förlåta och gå vidare.

AOCM uppmuntrar sina medlemmar att delta i Gacaca-domstolarna.

– Vi tror att det är enda chansen för alla i Rwanda att gå vidare. Att prata om det som man själv eller ens familj råkade utföra, kan faktiskt göra att man mår bättre. Och vi måste berätta för varandra vad som hände så att vi aldrig glömmer allt det fasansfulla. Det får aldrig hända igen, säger Naphtal, ledare för AOCM. ☉

Barn i Rwanda

Rwanda är ett av Afrikas minsta och fattigaste länder. Här bor 8 miljoner människor. Hälften av dem är barn under 18 år. Många av barnen har det mycket svårt. 1 av 5 barn dör före fem års ålder, och över hälften av alla barn i Rwanda är undernärd.

Föräldralösa barn: 613 000

Barn som själva leder familjer: 101 000

Barn som inte går i skolan: 400 000

Barnarbetare: 120 000

Gatubarn: 7 000

Barn under 14 år med

hiv/aids: 22 000

Barn som är

flyktingar i

Kongo-Kinshasa: 2 500

Många barn i Rwanda mår psykiskt mycket dåligt efter folkmordet 1994. Tusentals barn blev utsatta för våld och övergrepp, och tusentals andra tvingades mördas och begå våldshandlingar mot sin vilja. Många av de barnen hamnade senare i fängelse.

